

جهت تهیه این کتاب می‌توانید با شماره

تلفن‌های ذیل تماس حاصل نمایید

۰۲۵-۳۷۷۴۹۲۷۴

۰۹۱۲۶۵۲۵۰۷۰

همچنین می‌توانید در شبکه‌های

اجتماعی ایتا، واتساپ و تلگرام با

شماره فوق سفارش خود را ثبت

فرمایید.

www.hpbook.ir

[@hoghoghepoyapub](https://t.me/hoghoghepoyapub)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دستار دادگاه حقوقی

جلد اول: صلاحیت

کنعان بندک (رئیس شعبه دادگاه تجدید نظر)

مجید عطایی جنتی (قاضی دادگستری)

محبوبه خدیوی (قاضی دادگستری)

نشر حقوق پویا

فهرست مطالب

مقدمه ۱۶

فصل اول: کلیات

۱. نحوه طرح پرونده در دادگاه ۱۸

۲. صلاحیت مراجع ۲۱

۱-۲- اقسام صلاحیت ۲۱

۲-۲- خصوصیات قواعد صلاحیت ذاتی و نسبی ۲۳

۳-۲- بررسی تحلیلی صلاحیت نسبی ۲۶

۴-۲- اقسام مراجع قضاوتی ایران ۲۷

۵-۲- خصوصیات آیین دادرسی مدنی ۲۸

۶-۲- تشخیص صلاحیت ۲۹

۷-۲- مراحل تحقق اختلاف در صلاحیت ۲۹

۸-۲- مراجع حل اختلاف در صلاحیت ۳۰

۹-۲- اوصاف، ویژگی‌ها و صلاحیت دیوان عدالت اداری ۳۴

۱۰-۲- بررسی صلاحیت دادگاه خانواده ۳۶

۱۱-۲- بررسی صلاحیت شورای حل اختلاف ۳۹

۱۲-۲- حل اختلاف در صلاحیت در شورای حل اختلاف ۴۲

۱۳-۲- آراء وحدت رویه ناظر به صلاحیت ذاتی و نسبی (محلی) محاکم ۴۴

۱۴-۲- فهرست نهادهای شبه قضایی و هیات‌های رسیدگی به تخلفات ۴۵

فصل دوم: قرار عدم صلاحیت

۱. تغییر سن بالای ۵ سال ۵۰

- ۱-۱- نمونه قرار عدم صلاحیت به استناد تغییر سن بالای ۵ سال ۵۰
 ۲-۱- نکات قرار عدم صلاحیت به استناد تغییر سن ۵۳

۲. عدم صلاحیت به استناد ماده ۴ قانون ثبت احوال ۵۶

- ۱-۲- قرار عدم صلاحیت به استناد ماده ۴ قانون ثبت احوال ۵۶
 ۲-۲- نکات قرار عدم صلاحیت موضوع ماده ۴ قانون ثبت احوال ۵۷

۳. عدم صلاحیت به اداره کار ۶۱

- ۱-۳- قرار عدم صلاحیت اداره کار ۶۱
 ۲-۳- نکات قرار عدم صلاحیت اداره کار ۷۰

۴- عدم صلاحیت به صلاحیت و شایستگی کمیسیون رسیدگی به آب‌های زیرزمینی مصوب ۱۳۸۹ ..... ۷۸

- ۱-۴- قرار عدم صلاحیت به صلاحیت و شایستگی کمیسیون رسیدگی به آبهای زیرزمینی مصوب ۱۳۸۹ ..... ۷۸
 ۲-۴- نکات قرار عدم صلاحیت و شایستگی کمیسیون رسیدگی به آبهای زیرزمینی مصوب ۱۳۸۹ ..... ۸۵

۵. عدم صلاحیت به شعبه ویژه مرکز استان (اداره منابع طبیعی) ۹۱

- ۱-۵- قرار عدم صلاحیت به شعبه ویژه مرکز استان ۹۱
 ۲-۵- نکات قرار عدم صلاحیت به شعبه ویژه مرکز استان (منابع طبیعی) ۹۴

۶- عدم صلاحیت به اعتبار اتاق تعاون ۹۷

- ۱-۶- قرار عدم صلاحیت به اعتبار و شایستگی اتاق تعاون ۹۷
 ۲-۶- نکات عدم صلاحیت به اعتبار و شایستگی اتاق تعاون ۱۰۴

۷. عدم صلاحیت در خصوص نسق زراعی ۱۰۶

- ۱-۷- قرار عدم صلاحیت در خصوص نسق زراعی ۱۰۶
 ۲-۷- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص نسق زراعی ۱۰۹

۸. عدم صلاحیت در دعوای تقسیم ترکه ۱۱۲

۱-۸- قرار عدم صلاحیت در دعوای تقسیم ترکه ۱۱۲

۲-۸- نکات قرار عدم صلاحیت در دعوای تقسیم ترکه ۱۱۷

۹. عدم صلاحیت دادگاه حقوقی در خصوص ابطال مزایده شعبه اجرای احکام کیفری ۱۲۴

۱-۹- قرار عدم صلاحیت دادگاه حقوقی در خصوص ابطال مزایده شعبه اجرای احکام کیفری ۱۲۴

۲-۹- نکات قرار عدم صلاحیت دادگاه حقوقی در خصوص ابطال مزایده اجرای احکام کیفری ۱۲۷

۱۰. عدم صلاحیت اعتراض ثالث به عملیات اجرایی موضوع مواد ۱۴۶ و ۱۴۷ قانون اجرای احکام مدنی و ابطال عملیات اجرایی ۱۲۹

۱-۱۰- قرار عدم صلاحیت اعتراض ثالث به عملیات اجرایی موضوع مواد ۱۴۶ و ۱۴۷ قانون

اجرای احکام مدنی و ابطال عملیات اجرایی ۱۲۹

۲-۱۰- نکات قرار عدم اعتراض ثالث به عملیات اجرایی موضوع مواد ۱۴۶ و ۱۴۷ قانون

اجرای احکام مدنی و ابطال عملیات اجرایی ۱۳۴

۱۱. عدم صلاحیت رسیدگی به دعوای ابطال اجرائیه ۱۳۸

۱-۱۱- قرار عدم صلاحیت رسیدگی به ابطال اجرائیه ۱۳۸

۱۲. عدم صلاحیت به استناد اصل ۴۹ قانون اساسی ۱۴۱

۱-۱۲- قرار عدم صلاحیت به استناد اصل ۴۹ قانون اساسی ۱۴۱

۲-۱۲- نکات قرار عدم صلاحیت به استناد اصل ۴۹ قانون اساسی ۱۴۵

۱۳. عدم صلاحیت اعتراض ثالث به عملیات اجرایی سازمان ثبت اسناد و املاک ۱۴۵

۱-۱۳- قرار عدم صلاحیت اعتراض ثالث به عملیات اجرایی سازمان ثبت اسناد و املاک .. ۱۴۵

۲-۱۳- نکات قرار عدم صلاحیت اعتراض ثالث به عملیات اجرایی سازمان ثبت اسناد و املاک ۱۵۳

۱۴. عدم صلاحیت در مورد مال غیرمنقول ۱۵۴

۱-۱۴- قرار عدم صلاحیت در مورد مال غیرمنقول ۱۵۴

۲-۱۴- نکات قرار عدم صلاحیت در مورد مال غیرمنقول ۱۵۸

۱۵. عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۳ قانون آیین دادرسی مدنی ۱۶۹

۱۵-۱- قرار عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۳ قانون آیین دادرسی مدنی ۱۶۹

۱۵-۲- نکات عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۳ قانون آیین دادرسی مدنی ۱۷۸

۱۶. عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۱ قانون آیین دادرسی مدنی ۱۸۴

۱۶-۱- قرار عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۱ قانون آیین دادرسی مدنی ۱۸۴

۱۶-۲- نکات عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۱ قانون آیین دادرسی مدنی ۱۸۶

۱۷. عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۰۱۰ قانون مدنی ۱۸۹

۱۷-۱- قرار عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۰۱۰ قانون مدنی ۱۸۹

۱۷-۲- نکات قرار عدم صلاحیت موضوع ماده ۱۰۱۰ قانون مدنی ۱۹۳

۱۸. عدم صلاحیت موضوع ماده ۸ قانون حمایت خانواده ۱۹۸

۱۸-۱- قرار عدم صلاحیت موضوع ماده ۸ قانون حمایت خانواده ۱۹۸

۱۹. عدم صلاحیت به استناد ماده ۱۲ قانون حمایت خانواده ۲۰۰

۱۹-۱- قرار عدم صلاحیت به استناد ماده ۱۲ قانون حمایت خانواده ۲۰۰

۱۹-۲- نکات قرار عدم صلاحیت به استناد ماده ۱۲ قانون حمایت خانواده ۲۰۵

۲۰. عدم صلاحیت اعتراض ثالث حکمی ۲۱۴

۲۰-۱- قرار عدم صلاحیت اعتراض ثالث حکمی ۲۱۴

۲۰-۲- نکات قرار عدم صلاحیت اعتراض ثالث حکمی ۲۱۶

۲۱. عدم صلاحیت بر مبنای نظریه اعلام قبول ۲۱۹

۲۱-۱- قرار عدم صلاحیت بر مبنای نظریه اعلام قبول ۲۱۹

۲۱-۲- نکات عدم صلاحیت بر مبنای نظریه اعلام قبول ۲۲۴

۲۲. عدم صلاحیت به شورای حل اختلاف استناد ماده ۲۰ قانون مدنی ۲۲۵

۲۲-۱- قرار عدم صلاحیت شورای حل اختلاف به استناد ماده ۲۰ قانون مدنی ۲۲۵

۲۲-۲- نکات قرار عدم صلاحیت شورای حل اختلاف مستند به ماده ۲۰ قانون مدنی ۲۳۴

۲۳. عدم صلاحیت نقض دادنامه شورا و عدم صلاحیت به شورا/ دادگاه ۲۵۰

۲۵۰ ..... ۱-۲۳- قرار عدم صلاحیت نقض دادنامه شورا

۲۵۱ ..... ۲-۲۳- نکات قرار عدم صلاحیت نقض دادنامه شورا

۲۵۷ ..... ۲۴. عدم صلاحیت به شورای حل اختلاف در دعاوی دو خواسته ای

۲۵۷ ..... ۱-۲۴- قرار عدم صلاحیت به شورای حل اختلاف در دعاوی دو خواسته ای

۲۶۱ ..... ۲-۲۴- نکات قرار عدم صلاحیت به شورای حل اختلاف در دعاوی دو خواسته ای

۲۶۶ ..... ۲۵. عدم صلاحیت بر مبنای آدرس ثنا

۲۶۶ ..... ۱-۲۵- قرار عدم صلاحیت بر مبنای آدرس ثنا

۲۷۰ ..... ۲-۲۵- نکات قرار عدم صلاحیت بر مبنای آدرس ثنا

۲۷۴ ..... ۲۶. عدم صلاحیت در خصوص تغییر آدرس خوانده

۲۷۴ ..... ۱-۲۶- قرار عدم صلاحیت در خصوص تغییر آدرس خوانده

۲۷۶ ..... ۲-۲۶- نکات قرار عدم صلاحیت بر مبنای تغییر آدرس خوانده

۲۸۰ ..... ۲۷. عدم صلاحیت مناط صلاحیت تاریخ تقدیم دادخواست

۲۸۰ ..... ۱-۲۷- قرار عدم صلاحیت مناط صلاحیت تاریخ تقدیم دادخواست

۲۸۲ ..... ۲-۲۷- نکات قرار عدم صلاحیت مناط صلاحیت تاریخ تقدیم دادخواست

۲۸۳ ..... ۲۸. عدم صلاحیت و عدم نیاز به تفحص قاضی در مورد اقامتگاه واقعی

۲۸۳ ..... ۱-۲۸- قرار عدم صلاحیت و عدم نیاز به تفحص قاضی در مورد اقامتگاه

۲۸۶ ..... ۲۹. عدم صلاحیت خوانده تقلبی

۲۸۶ ..... ۱-۲۹- قرار عدم صلاحیت خوانده تقلبی

۲۸۹ ..... ۲-۲۹- نکات قرار عدم صلاحیت خوانده تقلبی

۲۹۲ ..... ۳۰. عدم صلاحیت عدم اعتبار سامانه ثنا

۲۹۲ ..... ۱-۳۰- قرار عدم صلاحیت عدم اعتبار سامانه ثنا

۲۹۳ ..... ۳۱. عدم صلاحیت در مرحله و اخواهی

۲۹۳..... ۱-۳۱- قرار عدم صلاحیت در مرحله واخواهی

۲۹۶..... ۳۲. عدم صلاحیت در حوزه قضایی یک استان

۲۹۶..... ۱-۳۲- قرار عدم صلاحیت در حوزه قضایی یک استان

۲۹۷..... ۲-۳۲- نکات قرار عدم صلاحیت در حوزه قضایی یک استان

۲۹۸..... ۳۳. عدم صلاحیت به اعتبار اقامتگاه خوانده در زندان

۲۹۸..... ۱-۳۳- قرار عدم صلاحیت به اعتبار اقامتگاه خوانده در زندان

۳۰۱..... ۲-۳۳- نکات قرار عدم صلاحیت به اعتبار اقامتگاه خوانده در زندان

۳۰۴..... ۳۴. عدم صلاحیت در خصوص دعاوی علیه شعب بانکها

۳۰۴..... ۱-۳۴- قرار عدم صلاحیت در خصوص دعاوی علیه شعب بانکها

۳۰۵..... ۲-۳۴- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص دعاوی بانکها

۳۰۶..... ۳۵. عدم صلاحیت در خصوص اعسار موضوع ماده ۲۴ قانون آیین دادرسی مدنی

۳۰۶..... ۱-۳۵- قرار عدم صلاحیت در خصوص اعسار موضوع ماده ۲۴ قانون آیین دادرسی مدنی

۳۰۷..... ۲-۳۵- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص اعسار موضوع ماده ۲۴ قانون آیین دادرسی مدنی

۳۱۵..... ۳۶. عدم صلاحیت در خصوص ابطال دستور تخلیه به شورای حل اختلاف

۳۱۵..... ۱-۳۶- قرار عدم صلاحیت در خصوص ابطال دستور تخلیه به شورای حل اختلاف

۳۱۸..... ۲-۳۶- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص ابطال دستور تخلیه به شورای حل اختلاف

۳۲۱..... ۳۷. عدم صلاحیت دادخواست ضرر و زیان به دادگاه کیفری

۳۲۱..... ۱-۳۷- قرار عدم صلاحیت دادخواست ضرر و زیان به دادگاه کیفری

۳۲۴..... ۲-۳۷- نکات قرار عدم صلاحیت دادخواست ضرر و زیان به دادگاه کیفری

۳۲۹..... ۳۸. عدم صلاحیت در خصوص اختلاف خریدار و عرضه کننده خودرو

۳۲۹..... ۱-۳۸- قرار عدم صلاحیت اختلاف خریدار و عرضه کننده خودرو

۳۳۲..... ۳۹. عدم صلاحیت در خصوص دعاوی بین ادارات دولتی

۳۳۲ ..... ۱-۳۹- قرار عدم صلاحیت در خصوص دعاوی بین ادارات دولتی

۳۳۵ ..... ۲-۳۹- نکات عدم صلاحیت در خصوص دعاوی بین ادارات دولتی

۳۳۷ ..... ۴۰- عدم صلاحیت در خصوص دعوی تنظیم سند زارعانه

۳۳۷ ..... ۱-۴۰- قرار عدم صلاحیت در خصوص دعوی تنظیم سند زارعانه

۳۳۹ ..... ۴۱- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اختلافات ارگان‌های نظام مهندسی

۳۳۹ ..... ۱-۴۱- قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اختلافات ارگان‌های نظام مهندسی

۳۴۲ ..... ۲-۴۱- نکات عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اختلافات ارگان‌های نظام مهندسی

۳۴۴ ..... ۴۲- حل اختلاف در صلاحیت بین شعب حقوقی و دیوان عدالت اداری

۳۴۴ ..... ۱-۴۲- قرار عدم صلاحیت در خصوص اختلاف بین شعب حقوقی و دیوان عدالت اداری

۳۵۰ ..... ۲-۴۲- نکات عدم صلاحیت در خصوص اختلاف بین شعب حقوقی و دیوان عدالت اداری

۳۵۸ ..... ۴۳- گزینش صلاحیت (ماده ۱۳ قانون آیین دادرسی مدنی)

۳۵۸ ..... ۱-۴۳- قرار عدم صلاحیت در خصوص گزینش صلاحیت

۳۶۲ ..... ۴۴- عدم صلاحیت دعاوی راجع به شرکت در حال تصفیه (ماده ۲۲ قانون آیین دادرسی

مدنی) ۳۶۲

۳۶۲ ..... ۱-۴۴- قرار عدم صلاحیت دعاوی راجع به شرکت در حال تصفیه

۳۶۵ ..... ۱-۴۴- نکات قرار عدم صلاحیت دعاوی راجع به شرکت در حال تصفیه

۳۶۶ ..... ۴۵- عدم صلاحیت اجرائیه چک (قانون جدید صدور چک مصوب ۱۳۹۷/۰۸/۱۳)

۳۶۶ ..... ۱-۴۵- قرار عدم صلاحیت اجرائیه چک

۳۷۱ ..... ۲-۴۵- نکات عدم صلاحیت اجرائیه چک

۳۷۶ ..... ۴۶- عدم صلاحیت در خصوص دعاوی راجع به ترکه متوفی

۳۷۶ ..... ۱-۴۶- قرار عدم صلاحیت در خصوص دعاوی راجع به ترکه متوفی

۳۸۱ ..... ۴۷- عدم صلاحیت در خصوص اعتراض به رای کمیسیون منابع طبیعی

۴۷-۱- قرار عدم صلاحیت در خصوص اعتراض به رای کمیسیون منابع طبیعی ۳۸۱

۴۸- عدم صلاحیت در خصوص اعتراض به رای هیات (کمیسیون) پنج نفره نظارتی
موضوع ۳۸۳

۴۸-۱- قرار عدم صلاحیت در خصوص اعتراض به رای هیات پنج نفره نظارتی موضوع ماده ۳۳
قانون اصلاح ماده ۳۳ قانون اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور ۳۸۳

۴۹- عدم صلاحیت به محل اقامت مجبور ۳۸۶

۴۹-۱- قرار عدم صلاحیت به محل اقامت مجبور ۳۸۶

۵۰. عدم صلاحیت اصل خواسته می باشد نه متفرعات دعوا ۳۸۷

۵۰-۱- قرار عدم صلاحیت در خصوص اصل خواسته ۳۸۷

۵۰-۲- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص اصل خواسته ۳۸۹

۵۱- عدم صلاحیت مرجع داوری و صلاحیت محاکم دادگستری در صورت عدم اختلاف
طرفین در خصوص قرارداد (بند ج ماده ۵۳ شرایط عمومی پیمان) ۳۹۲

۵۱-۱- قرار عدم صلاحیت مرجع داوری و صلاحیت محاکم دادگستری در صورت عدم اختلاف

طرفین در خصوص قرارداد ۳۹۲

۵۲- حل اختلاف در صلاحیت بین دادگاه حقوقی و خانواده ۳۹۳

۵۲-۱- قرار عدم صلاحیت در خصوص اختلاف بین دادگاه حقوقی و خانواده ۳۹۳

۵۲-۲- نکات عدم صلاحیت در خصوص اختلاف بین دادگاه حقوقی و خانواده ۴۰۰

۵۳- ایراد به صلاحیت دادگاه در دادخواست معترضین ثالث حکمی ۴۰۶

۵۳-۱- قرار عدم صلاحیت دادگاه در دادخواست معترضین ثالث حکمی ۴۰۶

۵۴- عدم صلاحیت در خصوص دادخواست اعاده دادرسی ۴۱۱

۵۴-۱- قرار عدم صلاحیت در خصوص دادخواست اعاده دادرسی ۴۱۱

۵۴-۲- نکات عدم صلاحیت در خصوص دادخواست اعاده دادرسی ۴۱۳

۵۵- عدم صلاحیت به صلاحیت کمیسیون موضوع ماده ۳۸ آیین نامه معاملات
شهرداری‌ها ۴۱۵

۱-۵۵- قرار عدم صلاحیت به صلاحیت کمیسیون موضوع ماده ۳۸ آیین نامه معاملات
شهرداری ۴۱۵

۵۶. عدم صلاحیت به صلاحیت کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری ۴۱۸

۱-۵۶- قرار عدم صلاحیت به صلاحیت کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری ۴۱۸
۲-۵۶- نکات قرار عدم صلاحیت به صلاحیت کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری ۴۲۰

۵۷- عدم صلاحیت به صلاحیت کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ۴۲۴

۱-۵۷- قرار عدم صلاحیت به صلاحیت کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ۴۲۴
۱-۵۷- نکات قرار عدم صلاحیت به صلاحیت کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ۴۲۷

۵۸. عدم صلاحیت در خصوص تعهد به پرداخت مالیات توسط مودی ۴۳۰

۱-۵۸- قرار عدم صلاحیت در خصوص تعهد به پرداخت مالیات توسط مودی ۴۳۰

۵۹- عدم صلاحیت در خصوص چک ۴۳۵

۱-۵۹- قرار عدم صلاحیت در خصوص چک ۴۳۵

۶۰- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اعتراض شخص ثالث به دستور دادستان
مبنی بر ضبط وثیقه ۴۳۷

۱-۶۰- نکات عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اعتراض شخص ثالث به دستور دادستان
مبنی بر ضبط وثیقه ۴۳۷

۶۱- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اعتراض شخص ثالث متضرر از رای دادگاه
کیفری ۴۳۸

۱-۶۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اعتراض شخص ثالث متضرر از رای
دادگاه کیفری ۴۳۸

۶۲- عدم صلاحیت در خصوص سفته ۴۴۲

۶۲-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص سفته ۴۴۲

۶۳- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای اثبات جعلیت سند مال غیرمنقول ۴۴۳

۶۳-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای اثبات جعلیت سند مال غیرمنقول ۴۴۳

۶۴- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای ابطال صورت مجلس تفکیکی ۴۴۴

۶۴-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای ابطال صورت مجلس تفکیکی ۴۴۴

۶۵- عدم صلاحیت صدور اجرائیه موضوع ماده ۲۳ قانون صدور چک اصلاحی ۱۳۹۷ ۴۴۵

۶۵-۱- نکات قرار عدم صلاحیت صدور اجرائیه موضوع ماده ۲۳ قانون صدور چک اصلاحی ۱۳۹۷ ..... ۴۴۵

۶۶- عدم صلاحیت اجرائیه چک به شورای حل اختلاف (قانون جدید صدور چک مصوب ۱۳/۰۸/۱۳۹۷) ۴۴۶

۶۶-۱- قرار عدم صلاحیت اجرائیه چک به شورای حل اختلاف ۴۴۶

۶۶-۲- نکات قرار عدم صلاحیت اجرائیه چک به شورای حل اختلاف ۴۴۸

۶۷- عدم صلاحیت در خصوص قراردادهای پیش فروش خودرو ۴۵۵

۶۷-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص قراردادهای پیش فروش خودرو ۴۵۵

۶۸- عدم صلاحیت در خصوص مطالبه خسارت ناشی از صدور قرار تامین خواسته (موضوع ماده ۱۲۰ قانون آیین دادرسی مدنی) ۴۵۷

۶۸-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص مطالبه خسارت ناشی از صدور قرار تامین خواسته ۴۵۷

۶۹- عدم صلاحیت در خصوص دعوای مطالبه وجه التزام در قرارداد موضوع مال غیرمنقول ۴۵۹

۶۹-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص دعوای مطالبه وجه التزام در قرارداد موضوع مال غیرمنقول ۴۵۹

۷۰- عدم صلاحیت در رسیدگی به دعوای صاحبانی که اموال غیرمنقول آنها در طرح‌های دولتی و شهرداری قرار گرفته است ۴۶۰

۱-۷۰- نکات قرار عدم صلاحیت در رسیدگی به دعوای صاحبانی که اموال غیرمنقول آنها در طرح‌های دولتی و شهرداری قرار گرفته است ۴۶۰

۷۱- عدم صلاحیت در صدور حکم ابطال دستور موقت علیه شهرداری ۴۶۲

۱-۷۱- نکات قرار عدم صلاحیت در صدور حکم ابطال دستور موقت علیه شهرداری ۴۶۲

۷۲- عدم صلاحیت در رسیدگی به خواسته الزام به پرداخت حق بیمه کارگر به طرفیت کارفرما ۴۶۳

۱-۷۲- نکات قرار عدم صلاحیت در رسیدگی به خواسته الزام به پرداخت حق بیمه کارگر به طرفیت کارفرما ۴۶۳

۷۳- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای بطلان تقسیم املاک ۴۷۰

۱-۷۳- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای بطلان تقسیم املاک ۴۷۰

۷۴- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به درخواست شخص بالغ غیر رشید جهت افراز ملک مشاعی موروثی ۴۷۱

۱-۷۴- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به درخواست شخص بالغ غیر رشید جهت افراز ملک مشاعی موروثی ۴۷۱

۷۵- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به قطع حقوق بازنشستگی کارگر سازمان تامین اجتماعی ۴۷۳

۱-۷۵- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به قطع حقوق بازنشستگی کارگر سازمان تامین اجتماعی ۴۷۳

۷۶- عدم صلاحیت در خصوص اصلاح گواهی حصر وراثت ۴۷۴

۱-۷۶- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص اصلاح گواهی حصر وراثت ۴۷۴

۷۷- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای اعسار از محکوم به موضوع حکم اداره کار ۴۷۷

۷۷-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای اعسار از محکوم به موضوع حکم اداره کار ۴۷۷

۷۸- عدم صلاحیت در خصوص اظهار رد ترکه ۴۷۹

۷۹- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای اعسار و تقسیط از آرای قطعی هیات‌های تشخیص و حل اختلاف قانون کار ۴۸۰

۷۹-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای اعسار و تقسیط از آرای قطعی هیات‌های تشخیص و حل اختلاف قانون کار ۴۸۰

۸۰- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای نفقه زوجه اعم از معوقه و جاریه ۴۸۱

۸۰-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به دعوای نفقه زوجه اعم از معوقه و جاریه ۴۸۱

۸۱- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به بدهی‌های مالی یک تیم ورزشی ۴۸۴

۸۱-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به بدهی‌های مالی یک تیم ورزشی ۴۸۴

۸۲- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به ابهام یا اشکال در رای صادره دادگاه ۴۸۵

۸۲-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به ابهام یا اشکال در رای صادره دادگاه ۴۸۵

۸۳- عدم صلاحیت در خصوص دعوای مطالبه خسارت علیه سازمان‌های دولتی ۴۸۶

۸۳-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص دعوای مطالبه خسارت علیه سازمان‌های دولتی ۴۸۶

۸۴- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اسناد مالکیت معارض ۴۸۹

۸۴-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اسناد مالکیت معارض ۴۸۹

۸۵- عدم صلاحیت در خصوص اعتراض به قرار تامین خواسته ۴۹۱

۸۵-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص اعتراض به قرار تامین خواسته ۴۹۱

۸۶- عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اخلاف در نظم دادگاه ۴۹۵

۸۶-۱- نکات قرار عدم صلاحیت در خصوص رسیدگی به اخلاف در نظم دادگاه ۴۹۵

۸۷- مواردی که اداره ثبت اسناد صالح به ابطال سند مالکیت می‌باشد ۴۹۶

۸۸- مواردی که رسیدگی به دعوای ابطال سند مالکیت در صلاحیت دادگاه است ۴۹۶

۸۹- مواردی که اصلاح سند مالکیت در صلاحیت هیات نظارت یا واحد ثبتی است ... ۴۹۷

۹۰- موارد صلاحیت دادگاه در رسیدگی به دعوای اصلاح سند مالکیت ۴۹۸

۹۱- مواردی که ابطال سند مالکیت احتیاج به حکم دادگاه ندارد ۴۹۸

۹۲- مواردی که با حکم نهایی دادگاه سند مالکیت ابطال یا اصلاح می‌شود ۴۹۹

۹۳- مرجع صالح برای رسیدگی به درخواست تفکیک ۴۹۹

۹۴- موارد صلاحیت هیات نظارت ثبت ۵۰۲

۹۵- دادگاه صالح در خصوص اجرائیه چک صیادی ۵۰۳

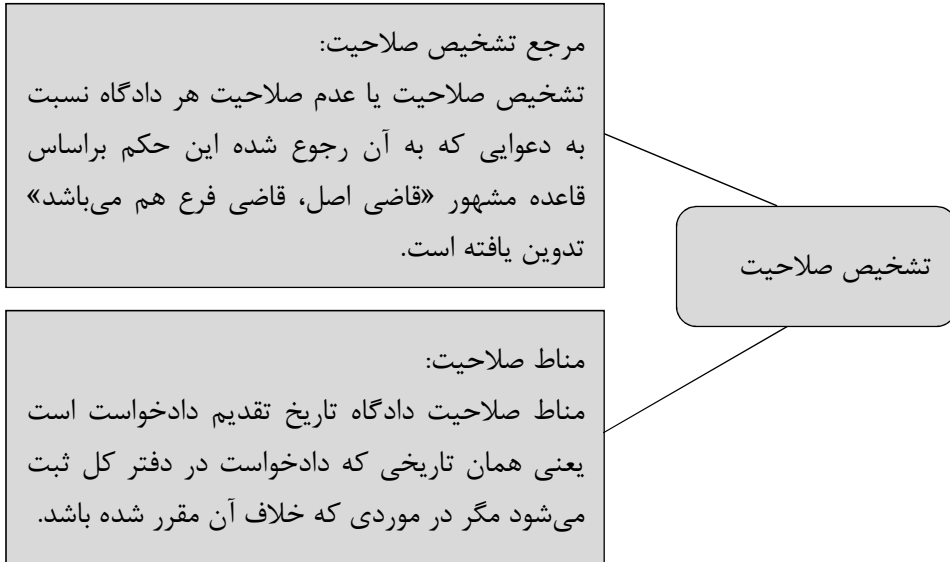
منابع ۵۰۴

به نام خداوند دادار هستی بخش بنده نواز

حقوق به عنوان یکی از رشته‌های علوم انسانی، دارای خصیصه انتزاعی و اعتباری است و همین ماهیت، سبب شده اختلاف نظرهایی هم در حوزه دانشگاهی و هم در رویه قضایی در موضوعات مختلف حقوق، پدید آید. جهت انتخاب نظر صحیح در هر یک از موضوعات اختلافی، اطلاع از مبانی و استدلالات قائلین هر نظر ضروری است. همچنین اطلاع از فرایند و مراحل دادرسی از تقدیم دادخواست یا طرح درخواست تا صدور رای قطعی و طرق فوق العاده شکایت از آرا و همچنین نحوه اجرای هر یک از آرا و قرارهای قابل اجرا، نقش بسزایی در تنظیم صحیح و جامع توافقات و کاهش اطاله دادرسی و تسریع در اجرا خواهد داشت.

در مجموعه کتب ۳۰ جلدی " دستیار و همیار دادگاه حقوقی " در نظر داریم ضمن تفکیک دعاوی، تشریح فرآیند طرح دعوا و بیان نکات و قواعد شکلی و ماهوی طرح دعوا، مرجع صالح جهت رسیدگی به هر یک از دعاوی و درخواستها اعم از مراجع قضایی دادگستری و مراجع شبه قضایی (مراجع قضایی غیر دادگستری) را مشخص نماییم و از این رهگذر از اطاله‌های ناشی از عدم رعایت نکات شکلی و قواعد ماهوی و مقررات مربوط به صلاحیت کاسته شود. همچنین با ذکر و تشریح مبانی و قواعد حاکم بر موضوع و نیز استدلالات به کار گرفته شده در هر یک از نظرات در موضوعات اختلافی، انتخاب نظر صحیح و کارآمد را برای جامعه حقوقی تسهیل نماییم. در تدوین این مجموعه بر آن بوده ایم نیازهای مختلف جامعه حقوقی اعم از دانشجویان، کارآموزان و کالت و قضاوت و همچنین وکلا و قضات گرامی، سردفتران و نمایندگان حقوقی را پاسخگو بوده و نظریات دکترین حقوق، نظریات مشورتی، نمونه آرای بدوی، تجدیدنظر و همچنین آرای شعب دیوان عالی کشور و نشست‌های قضایی به فراخور هر موضوع و در پایان هر بحث به همراه نمونه فرم‌های کاربردی به طور دقیق و کامل تشریح گردیده تا هر یک از نظرات دارای پشتوانه قضایی بوده و با خیال آسوده تری از سوی دارندگان مشاغل و مناصب حقوقی اختیار گردد.

۲-۶- تشخیص صلاحیت^۱۲-۷- مراحل تحقق اختلاف در صلاحیت^۲

- ۱- دادگاه صادرکننده خود را صالح به رسیدگی نداند و قرار عدم صلاحیت صادر کند.
- ۲- پرونده را با قرار عدم صلاحیت به دادگاه صالح ارسال نماید.
- ۳- دادگاه مرجوع الیه خود را صالح به رسیدگی نداند.
- ۴- ادعای عدم صلاحیت دادگاه ارجاع کننده را نپذیرد و همان دادگاه را صالح تشخیص دهد.

۱- کمک حافظه آیین دادرسی مدنی در نظم تطبیقی، علی فلاح، جلد اول، چاپ سوم، انتشارات دوراندیشان، ۱۳۹۰، صفحه ۲۴.

۲- کمک حافظه آیین دادرسی مدنی در نظم تطبیقی، علی فلاح، جلد اول، چاپ سوم، انتشارات دوراندیشان، ۱۳۹۰، صفحه ۳۴.

۲-۱۳- آراء وحدت رویه ناظر به صلاحیت ذاتی و نسبی (محلی) محاکم

صلاحیت ذاتی

دعاوی زیر در صلاحیت ذاتی دادگاه‌های عمومی حقوقی است:

۱	تغییر نام	رای وحدت رویه شماره ۲ مورخ ۱۳۶۲/۰۱/۲۲
۲	تغییر نام از حیث جنس	رای وحدت رویه شماره ۵۰۴ مورخ ۱۳۶۶/۰۲/۱۰
۳	ابطال واقعه فوت	رای وحدت رویه شماره ۵۱۲ مورخ ۱۳۶۷/۰۸/۰۲
۴	تعیین یا تغییر تاریخ فوت	رای وحدت رویه شماره ۷۳۲ مورخ ۱۳۹۳/۰۱/۱۹
۵	معامله نسق زراعی	رای وحدت رویه شماره ۵۶۸ مورخ ۱۳۷۰/۰۹/۱۹
۶	مطالبه دستمزد حقوق پیمانکار	رای وحدت رویه شماره ۶۰۴ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۲۲
۷	مطالبه وجه ناشی از کسری کالا	رای وحدت رویه شماره ۶۷۰ مورخ ۱۳۷۳/۰۹/۱۰
۸	اعتراض سازمان‌های دولتی نسبت به آرای کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری	رای وحدت رویه شماره ۶۹۹ مورخ ۱۳۸۶/۰۳/۲۲
۹	تقسیم ترکه	رای وحدت رویه شماره ۷۱۹ مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۰
۱۰	اعسار از پرداخت وجه اجرائیه ثبتی	رای وحدت رویه شماره ۷۲۳ مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۲۷
۱۱	صلاحیت دادگاه‌های دادگستری در رابطه با دعاوی مطالبه معوقات مالی بازنشستگان کارگری	رای وحدت رویه شماره ۷۶۷ مورخ ۱۳۹۷/۰۱/۲۱
۱۲	صلاحیت دادگاه خانواده و مرجع حل اختلاف بین دادگاه خانواده و دادگاه عمومی در یک استان	رای وحدت رویه شماره ۷۶۹ مورخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۶
۱۳	رسیدگی شورای حل اختلاف به دعاوی خانوادگی	رای وحدت رویه شماره ۷۷۳ مورخ ۱۳۹۷/۰۹/۲۰

صلاحیت محلی

در این موارد آرای وحدت رویه زیر صادر گردیده است:

مطالبه وجه سفته و برات	رای وحدت رویه شماره ۹ مورخ ۱۳۵۹/۰۳/۲۶	۱-
مطالبه وجه چک	رای وحدت رویه شماره ۶۸۸ مورخ ۱۳۸۵/۰۳/۲۳	۲-
مطالبه مهریه	رای وحدت رویه شماره ۷۰۵ مورخ ۱۳۸۶/۰۸/۰۱	۳-
مطالبه وجوه مربوط به غیرمنقول و اجرت المثل آن	رای وحدت رویه شماره ۳۱ مورخ ۱۳۶۳/۰۹/۰۵	۴-
دعوی مال غیرمنقول مربوط به شرکت	رای وحدت رویه شماره ۶۴۳ مورخ ۱۳۷۸/۰۹/۱۶	۵-

۲-۱۴- فهرست نهادهای شبه قضایی و هیات‌های رسیدگی به تخلفات

<p>۱. اتحادیه‌های صنفی و کمیسیون‌های مربوط به قانون نظام صنفی (مصوب ۱۳۸۲)</p> <p>۲. سازمان تعزیرات حکومتی</p> <p>۳. شعبه حقوقی تحقیق اداره اوقاف موضوع ماده ۱۴ قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه</p> <p>۴. شورای حل اختلاف موضوع ماده ۱۸۹ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی</p> <p>۵. کمیسیون رسیدگی به شکایات جانبازان موضوع ماده ۱۶ قانون تسهیلات جانبازان (مصوب ۱۳۷۴)</p> <p>۶. کمیسیون کفالت نظام وظیفه موضوع ماده ۲۸ قانون نظام وظیفه</p> <p>۷. مراجع حل اختلاف مالیاتی موضوع قانون مالیات‌های مستقیم</p> <p>۸. مرجع رسیدگی به شکایت کافرمایان در خصوص مطالبات حق بیمه موضوع قانون سازمان تأمین اجتماعی</p> <p>۹. هیأت تشخیص و حل اختلاف قانون کار</p>	<p>نهادهای شبه قضایی و هیات‌های رسیدگی به تخلفات</p>
--	--

۲. عدم صلاحیت به استناد ماده ۴ قانون ثبت احوال

۲-۱. قرار عدم صلاحیت به استناد ماده ۴ قانون ثبت احوال

بتاریخ ..... در وقت فوق العاده جلسه شعبه .... دادگاه عمومی و حقوقی شهرستان ..... به ریاست اینجانب امضاکننده ذیل تشکیل و پرونده کلاسه ..... تحت نظر است دادگاه با توجه به محتویات پرونده ختم دادرسی را اعلام و به شرح ذیل مبادرت به صدور رای می نماید.

رای دادگاه

خواسته .....

می باشد با توجه به محتویات پرونده نظر به اینکه محل اقامت خواهان شهرستان ..... بوده و از آنجایی که دادگاه صالح در رسیدگی به این دعاوی، دادگاه محل اقامت خواهان می باشد لذا به استناد ماده ۴ قانون ثبت احوال و رای وحدت رویه شماره ۷۲۶ مورخ ۱۳۹۱/۰۴/۲۷ دیوان عالی کشور قرار عدم صلاحیت به شایستگی محاکم عمومی حقوقی ..... صادر می گردد مقرر است دفتر پرونده با حفظ بدل به مرجع ذیصلاح ارسال گردد.

نمونه رای دیوان عالی کشور:

☑ عنوان: دادگاه صالح در رسیدگی به دعاوی مربوط به ثبت احوال

شماره دادنامه قطعی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۹۱۰۰۱۴۰

تاریخ دادنامه قطعی: ۱۳۹۲/۰۴/۱۶

طرح دعاوی راجع به اسناد ثبت احوال الزاماً باید در دادگاه محل اقامت خواهان به عمل آید و خواهان نمی‌تواند این دعاوی را در دادگاه محل اقامت خوانده طرح نماید.

رئیس شعبه ۳ دیوان عالی کشور - مستشار

غفارپور - سوادکوهی فر

۲-۲ - نکات قرار عدم صلاحیت موضوع ماده ۴ قانون ثبت احوال

❖ رأی وحدت رویه شماره ۷۲۶ - ۱۳۹۱،۴،۲۷ هیأت عمومی دیوان عالی کشور

ماده ۴ قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵ که دادگاه محل اقامت خواهان را صالح برای رسیدگی به دعاوی راجع به اسناد ثبت احوال اعلام کرده است، برحسب مستفاد از ماده ۲۵ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی با مقررات این قانون مغایرت ندارد.

❖ صلاحیت محلی در دعاوی راجع به اسناد سجلی (ثبت احوال):

رسیدگی به دعاوی راجع به اسناد سجلی در صلاحیت مراجع زیر است. این صلاحیت به ترتیب و به نحو طولی است:

- ۱- دادگاه محل اقامت ذی نفع (خواهان)
- ۲- اگر خواهان مقیم ایران نباشد؛ دادگاه محل تنظیم سند
- ۳- اگر خواهان مقیم ایران نباشد و محل تنظیم سند نیز داخل ایران نباشد، دادگاه عمومی شهرستان تهران

❖ سوال: آیا با توجه به ماده واحده قانون حفظ و اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آن‌ها، حکم به تغییر نام اشخاص منع قانونی دارد؟

نظر هیات

با توجه به این که تغییر نام منع قانونی ندارد و ماده ۹۹۵ قانون مدنی تغییر مفاد اسناد سجلی را مجاز دانسته است و این که رأی وحدت رویه شماره ۲ دیوان عالی کشور و ماده ۴ قانون ثبت احوال رسیدگی به کلیه دعاوی غیر از آن چه در ماده ۴ ذکر شده است را در صلاحیت محاکم قرار داده است و این که داشتن نام نیکو حق هر فرد است، دادگاه می‌تواند مبادرت به صدور رأی بر تغییر نام افراد کند.

نظر اکثریت

به موجب مواد ۳ و ۴ قانون ثبت احوال اصل بر صلاحیت کمیسیون ثبت احوال بر رسیدگی به درخواست تغییر نام است، اما اگر اعتقاد به صلاحیت دادگاه داشته باشیم باید گفت اگرچه ماده واحده قانون حفظ و اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آن‌ها در مورد تغییر تاریخ تولد اشخاص است و صدر و ذیل آن دلالت بر منع تغییر نام ندارد ولی وحدت ملاک ماده مذکور این است که اعتبار اسناد سجلی

نباید متزلزل شود و اگر دادگاه نام افراد را غیر از مواردی که قانون اجازه داده است تغییر دهد به نوعی اعتبار اسناد سجلی زیر سؤال می‌رود، لذا تغییر نام توسط دادگاه ممنوع است.

نظر اقلیت

با توجه به این‌که منع قانونی برای تغییر نام وجود ندارد، دادگاه می‌تواند حکم به تغییر نام بدهد .

(نشست قضائی، استان قم، شهر قم، مورخ ۱۳۸۵/۱۱/۰۳)

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه شماره ۷/۹۹۹/۱۴۷۷ مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۰۴:

در موارد قانونی که دعوای تغییر مندرجات اسناد سجلی (از جمله نام کوچک) مطرح می‌شود با عنایت به ماده ۴ قانون ثبت احوال و آراء وحدت رویه ۲-۱۳۶۲/۱/۲۲ و ۵۰۴-۱۳۶۶/۲/۱۰ دیوان عالی کشور، رسیدگی به این دعوی در صلاحیت دادگاه است و تشخیص مصداق بر عهده دادگاه رسیدگی کننده بوده و خارج از وظایف این اداره کل است.

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه شماره ۷/۹۸/۴۱۶ مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۲۸:

با توجه به رأی وحدت رویه شماره ۷۲۶ مورخ ۱۳۹۱/۴/۲۷ هیات عمومی دیوان عالی کشور که به موجب آن تصریح شده: «ماده ۴ قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵ که دادگاه محل اقامت خواهان را صالح برای رسیدگی به دعوی راجع به اسناد ثبت احوال اعلام کرده است، بر حسب مستفاد از ماده ۲۵ قانون آیین دادرسی مدنی با مقررات این قانون مغایرت ندارد» بنا بر مراتب مذکور در دعوی راجع به اسناد ثبت احوال از جمله شناسنامه که دعوا به طرفیت ثبت احوال اقامه می‌شود، و مقررات ماده ۴ قانون ثبت احوال از حیث صلاحیت دادگاه محل اقامت خواهان کماکان معتبر و لازم‌الرعایه است.

۸. عدم صلاحیت در دعوای تقسیم ترکه

۸-۱- قرار عدم صلاحیت در دعوای تقسیم ترکه

بتاریخ .... در وقت .... جلسه شعبه ..... به تصدی امضاکننده ذیل تشکیل و پرونده کلاسه... تحت نظر است. دادگاه با بررسی جامع اوراق و محتویات پرونده با استعانت از خداوند متعال ختم رسیدگی را اعلام و به شرح زیر مبادرت به صدور رای می‌نماید.

رای دادگاه

آقایان:..... به طرفیت دادستان دادرسی عمومی و انقلاب شهرستان دهگلان -..- دادخواست به خواسته مطالبه اجرت المثل اموال، مطالبه سهم الارث، تقسیم ترکه تقدیم دادگاه شهرستان دهگلان نموده و رئیس محترم شعبه با این استدلال که آخرین اقامتگاه مورث طرفین قبل از فوت شهرستان سنندج بوده و از آنجایی که دادگاه صالح در رسیدگی به این قبیل دعوای دادگاه محلی است که آخرین اقامتگاه متوفی در ایران آن محل بوده لذا به استناد ماده ۱۶۳ قانون امور حسبی و مواد ۲۰ و ۲۷ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹ قرار عدم صلاحیت به صلاحیت و شایستگی این شهرستان صادر کرده است و دادگاه در راستای اعمال ماده ۲۷ قانون مذکور ضمن بررسی پرونده ملاحظه می‌گردد با توجه به جمیع اوراق و محتویات پرونده قطع نظر از ماهیت امر نظر به اینکه اولاً سلمنا استدلال فوق الذکر صحیح باشد خواسته خواهان‌ها متعدد بوده است و به موجب ماده ۶۵ آیین دادرسی مدنی اگر به موجب یک دادخواست دعوای متعددی اقامه شود که با یکدیگر ارتباط کامل نداشته باشند (اجرت المثل) و دادگاه نتواند ضمن یک دادرسی به آنها رسیدگی کند دعوای اقامه شده را از یکدیگر تفکیک و به هر یک در صورت صلاحیت جداگانه رسیدگی می‌کند و در غیر این صورت نسبت به آنچه صلاحیت ندارد (تقسیم ترکه) با صدور قرار عدم صلاحیت پرونده را به مراجع صالح

ارسال می‌نماید و خواسته خواهان‌ها الف: تقسیم ماترک مرحوم.. و حکم به فروش آنها در صورت عدم قابلیت تقسیم ب: مطالبه سهم الارث و پ: مطالبه اجرت المثل ایام تصرف از سال ۱۳۸۵ لغایت زمان اجرای حکم می‌باشد که قطعا خواسته ردیف سوم از نوع خواسته آلی نبوده بلکه خواسته اصلی می‌باشد. به عبارت دیگر خواسته اخیر ملازمه با تقسیم ترکه ندارد و به تنهایی قابل طرح می‌باشد و در خصوص خواسته اخیر الذکر بلاشک شهرستان دهگلان صالح به رسیدگی می‌باشد. ثابته صدور گواهی انحصار وراثت از سوی شورای حل اختلاف یک حوزه اماره قضایی است که آخرین اقامتگاه متوفی در آن حوزه قضایی بوده و صلاحیت رسیدگی به دعوی تقسیم ترکه را دارد و محل فوت مذکور در گواهی انحصار وراثت نمی‌تواند معیار تعیین صلاحیت باشد (شماره دادنامه ۹۲۹۹۹۷۰۹۰۹۱۰۰۱۷۸ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۱۴ شعبه سوم دیوان عالی کشور و شماره دادنامه ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۸۱۰۰۲۸۱ شعبه ۲۱ دیوان عالی کشور موید استدلال فوق الذکر می‌باشد) در حالی که این دادگاه نظر به اینکه وفق ماده ۱۴ قانون امور حسبی دادرس باید هرگونه بازجوئی و اقدامی که برای اثبات قضیه لازم است به عمل آورد، هرچند درخواستی از دادرس نسبت به آن اقدام نشده باشد و در تمام مواقع رسیدگی می‌تواند دلایلی که مورد استناد واقع می‌شود قبول نماید و گواهی انحصار وراثت فقط اماره می‌باشد. لذا دادگاه به صورت نامحسوس از مطلعین محل پیرامون اینکه آخرین اقامتگاه متوفی سنندج بوده یا دهگلان و در صورتی که متوفی در هر دو شهرستان اقامتگاه داشته بیشتر ایام سال در کدام شهرستان بوده است تحقیق نموده که در صفحه ... پرونده متوفی در آدرس فوق الذکر (سنندج) اقامت نداشته است. ثالثا طبق ماده ۱۶۴ قانون امور حسبی هرگاه متوفی در ایران اقامتگاه یا محل سکونت نداشته که تحقیقات محلی صورت گرفته قرینه بر این مطلب می‌باشد دادگاهی صالح است که ترکه در آنجا واقع شده و اگر ترکه در جاهای مختلف باشد دادگاهی که مال غیرمنقول در حوزه آن واقع است صلاحیت خواهد داشت و اگر اموال غیرمنقول در حوزه‌های متعدد باشد صلاحیت با دادگاهی

است که قبلاً شروع به اقدام کرده که طبق ماده فوق الذکر کلیه اموال متوفی در شهرستان دهگلان بوده است لذا این دادگاه به استناد مواد ۱۶۴ قانون امور حسبی و ماده ۱۱ و ۲۷ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹ قرار عدم صلاحیت به صلاحیت و شایستگی محاکم عمومی و حقوقی شهرستان دهگلان صادر و اعلام می‌گردد. مقرر است دفتر پرونده با حفظ بدل به دادگاه محترم تجدینظر استان کردستان جهت حل اختلاف ارسال گردد.

نمونه رای دوم:

بتاریخ .... در وقت .... جلسه شعبه ..... به تصدی امضاکننده ذیل تشکیل و پرونده کلاسه... تحت نظر است. دادگاه با بررسی جامع اوراق و محتویات پرونده با استعانت از خداوند متعال ختم رسیدگی را اعلام و به شرح زیر مبادرت به صدور رای می‌نماید.

قرار دادگاه

خانم ... با وکالت آقای .... به طرفیت ... و... دادخواست به خواسته صدور حکم به تقسیم ماترک غیرمنقول تقدیم نموده است. دادگاه با بررسی اوراق و محتویات پرونده صرف نظر از صحت و سقم موضوع نظر به اینکه مطابق لایحه تقدیمی وکیل خواهان به شماره .... و اظهارات خواننده ردیف چهارم و گواهی حصر وراثت به شماره دادنامه ... مورخ... آخرین اقامتگاه متوفی در شهرستان قروه بوده است و حسب ماده ۲۰ قانون آیین دادرسی مدنی ترکه متوفی تا زمانی که ترکه تقسیم نشده است در آخرین اقامتگاه متوفی اقامه دعوی می‌شود لذا دادگاه با توجه به مراتب فوق به استناد مواد ۱۲ و ۲۰ و ۲۶ و ۲۷ قانون آیین دادرسی مدنی قرار عدم صلاحیت خویش را به صلاحیت و اعتبار و شایستگی دادگاه عمومی و انقلاب شهرستان قروه صادر و اعلام می‌دارد. رای صادره قطعی است.

مجید عطائی جنتی

نمونه آرای دیوان عالی کشور:

☑ عنوان: مرجع رسیدگی به دعوی تقسیم ترکه

شماره دادنامه قطعی: ۹۲۰۹۹۷۰۹۰۹۱۰۰۱۷۸

تاریخ دادنامه قطعی: ۱۳۹۲/۰۵/۱۴

با توجه به اینکه دعوی تقسیم ترکه از امور مربوط به ترکه است بنابراین دادگاه صالح جهت رسیدگی آن، دادگاه آخرین محل اقامت متوفی بوده و صرف محل فوت مذکور در گواهی انحصار وراثت نمی تواند معیار تعیین صلاحیت محلی باشد.

رئیس شعبه ۳ دیوان عالی کشور - مستشار

شاملو - غفارپور

☑ عنوان: دادگاه صالح رسیدگی به دعوی تقسیم ترکه

شماره دادنامه قطعی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۷۰۰۰۷۷۵

تاریخ دادنامه قطعی: ۱۳۹۱/۱۰/۲۶

دادگاه صالح در رسیدگی به دعوی تقسیم ترکه، دادگاهی است که به موجب گواهی انحصار وراثت متوفی در آن جا اقامت داشته است.

رئیس شعبه ۱۰ دیوان عالی کشور - مستشار

عبداله پور - میرمجیدی

☑ عنوان: دادگاه صلاحیتدار در رسیدگی به دعوی تقسیم ترکه

شماره دادنامه قطعی: ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۸۱۰۰۲۸۱

تاریخ دادنامه قطعی: -----

صدور گواهی انحصار وراثت از شورای حل اختلاف یک حوزه قضایی اماره قضایی است که آخرین اقامتگاه متوفی در همین حوزه قضایی بوده و صلاحیت رسیدگی به دعوی تقسیم ترکه را دارد.

رئیس شعبه ۲۱ دیوان عالی کشور - مستشار شعبه

☑ عنوان: مرجع رسیدگی به دعاوی راجع به ترکه

شماره دادنامه قطعی: ۹۳۰۹۹۷۰۹۰۷۰۰۰۰۱۵

تاریخ دادنامه قطعی: ۱۳۹۳/۰۱/۲۶

رسیدگی به دعاوی راجع به ترکه در صلاحیت دادگاهی است که آخرین اقامتگاه متوفی در آن بوده، ولو اینکه ترکه مال غیرمنقول بوده و محل آن خارج از حوزه دادگاه آخرین اقامتگاه متوفی باشد.

رئیس شعبه ۱۰ دیوان عالی کشور - عضو معاون

عبداله پور - صدقی

۸-۲- نکات قرار عدم صلاحیت در دعوای تقسیم ترکه

❖ رای وحدت رویه شماره ۷۱۹ مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۰ هیات عمومی دیوان عالی کشور

مستفاد از مقررات قانون امور حسبی راجع به تقسیم، تقسیم ترکه در صورت عدم تراضی ورثه امری است که محتاج رسیدگی قضایی است و باید در دادگاه به عمل آید. همین حکم در موردی هم که ترکه منحصر به یک یا چند مال غیرمنقول باشد جاری است.

❖ نظریه شماره ۷۱۵۰/۷ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۱۲ اداره حقوقی:

چنانچه آخرین اقامتگاه متوفی معلوم نباشد، دادگاه می‌تواند حسب مورد طبق اجازه حاصل از مادتين ۱۶۳ و ۱۶۴ قانون امور حسبی اقدام نماید.

❖ صلاحیت محلی در دعوای راجع به ترکه:

۱. دعوای راجع به ترکه، اعم از دعوای است که وراثت در خصوص ترکه علیه یکدیگر اقامه می‌کنند یا آنکه از جانب اشخاصی که خود را در ترکه دارای حقی می‌دانند علیه وراثت اقامه شده است. دعوای راجع به ترکه متوفی، چه ترکه منقول و چه غیرمنقول باشد، در صلاحیت دادگاه آخرین محل اقامت متوفی است.

۲. اگر آخرین اقامتگاه متوفی، مشخص نباشد، دادگاه آخرین سکونت گاه

متوفی در ایران صالح است.

۳. اگر متوفی در ایران، اقامتگاه یا محل سکونت نداشته است، دادگاهی

صالح است که ترکه در آنجا واقع شده و اگر ترکه، در مکان‌های مختلف باشد، دادگاهی که مال غیرمنقول در حوزه آن واقع است و اگر اموال غیرمنقول، در حوزه‌های متعدد باشد، دعوی در صلاحیت دادگاهی است که زودتر شروع به رسیدگی کرده است.

۴. دعوای تقسیم ترکه نیز، در صلاحیت دادگاه آخرین محل اقامت متوفی است.

۵. دعوای راجع به ترکه متوفی، پس از تقسیم ترکه باید در دادگاه اقامه شود که طبق قواعد عام صلاحیت، صالح به رسیدگی است.

❖ **صلاحیت ذاتی و محلی در درخواست تقسیم مال مشاع:** درخواست تقسیم در صلاحیت مراجع ذیل است:

- ۱- تقسیم مال منقول: (چه از طریق افراز باشد و چه از طریق فروش)، دعوایی منقول است و در نتیجه، در صلاحیت دادگاه محل اقامت خوانده است.
- ۲- تقسیم مال غیرمنقول: دعوایی غیرمنقول است و اینکه چه مرجعی عهده دار تقسیم باشد، بستگی به آن دارد که جریان ثبتی ملک خاتمه یافته است یا خیر.

◀ **تقسیم مال غیرمنقول:**

- ۱- تقسیم از طریق افراز: اگر از طریق افراز باشد، با حالات ذیل مواجهیم:
  - اگر جریان ثبتی ملک خاتمه یافته باشد: رسیدگی به درخواست افراز، در صلاحیت اداره ثبت محل وقوع ملک است.
  - اگر جریان ثبتی ملک خاتمه نیافته باشد: رسیدگی به این درخواست، در صلاحیت دادگاه محل وقوع ملک است.
- ۲- تقسیم از طریق فروش: اگر تقسیم از طریق فروش باشد، رسیدگی به آن، در هر صورت (چه جریان ثبتی ملک خاتمه یافته باشد و چه خاتمه نیافته باشد)، در صلاحیت دادگاه محل وقوع ملک است.

◀ سوال: منظور از خاتمه یافتن جریان ثبتی چیست؟

جواب: به مقطعی می‌گوییم که عملیات مقدماتی ثبت (آگهی عمومی، آگهی مقدماتی، تعیین شماره ملک، توزیع اظهارنامه، تکمیل اظهارنامه، آگهی نوبتی، آگهی تحدید حدود و نقشه برداری و تحدید حدود) انجام شده و ملک آماده ثبت در دفتر املاک باشد یا در آن ثبت شده باشد.

مواردی که افراز ملک مشاع علیرغم ختم جریان ثبتی با دادگاه

است: در موارد زیر دعوی افراز مال مشاع، در صلاحیت دادگاه است؛ ولو اینکه جریان ثبتی آن خاتمه یافته باشد:

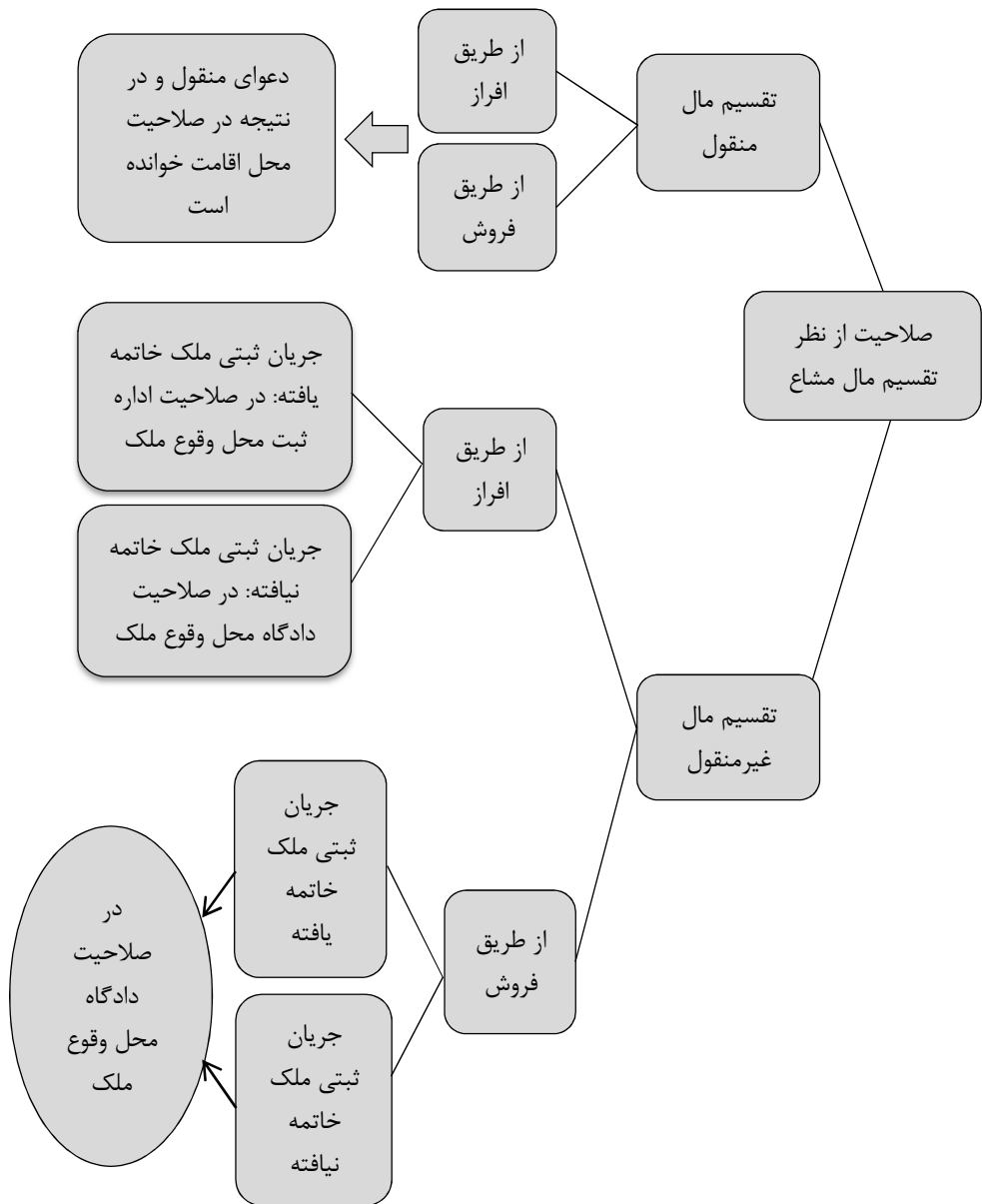
۱. بین شرکا، شخص محجور یا غایب وجود داشته باشد.
۲. اگر در خصوص مالکیت اختلاف باشد.
۳. اگر بخشی از ملک مجهول المالک باشد.

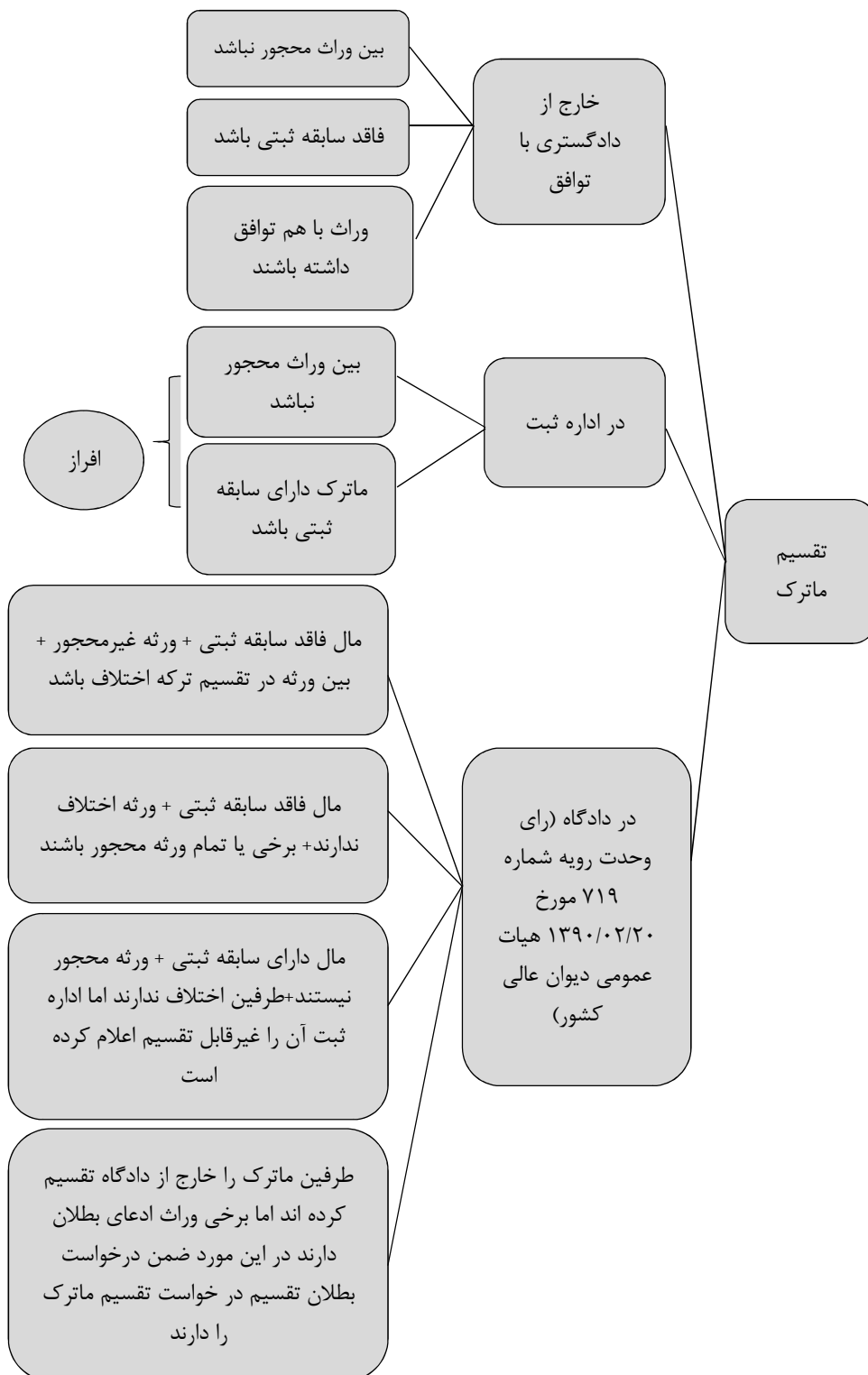
ملک مجهول المالک براساس مواد ۱۳۹ قانون ثبت و ماده ۵۱ آیین نامه آن به املاکی اطلاق می‌شود که مالک و متصرف آن در هنگام ثبت عمومی و تا پایان مهلت مقرر در ماده ۱۲ قانون ثبت اصلاحی ۱۳۲۲ اظهارنامه ثبتی نسبت به ملک را تکمیل نکرده و به اداره ثبت مربوطه تسلیم نکرده باشد. هرچند در واقع ممکن است این گونه املاک دارای مالک باشد.

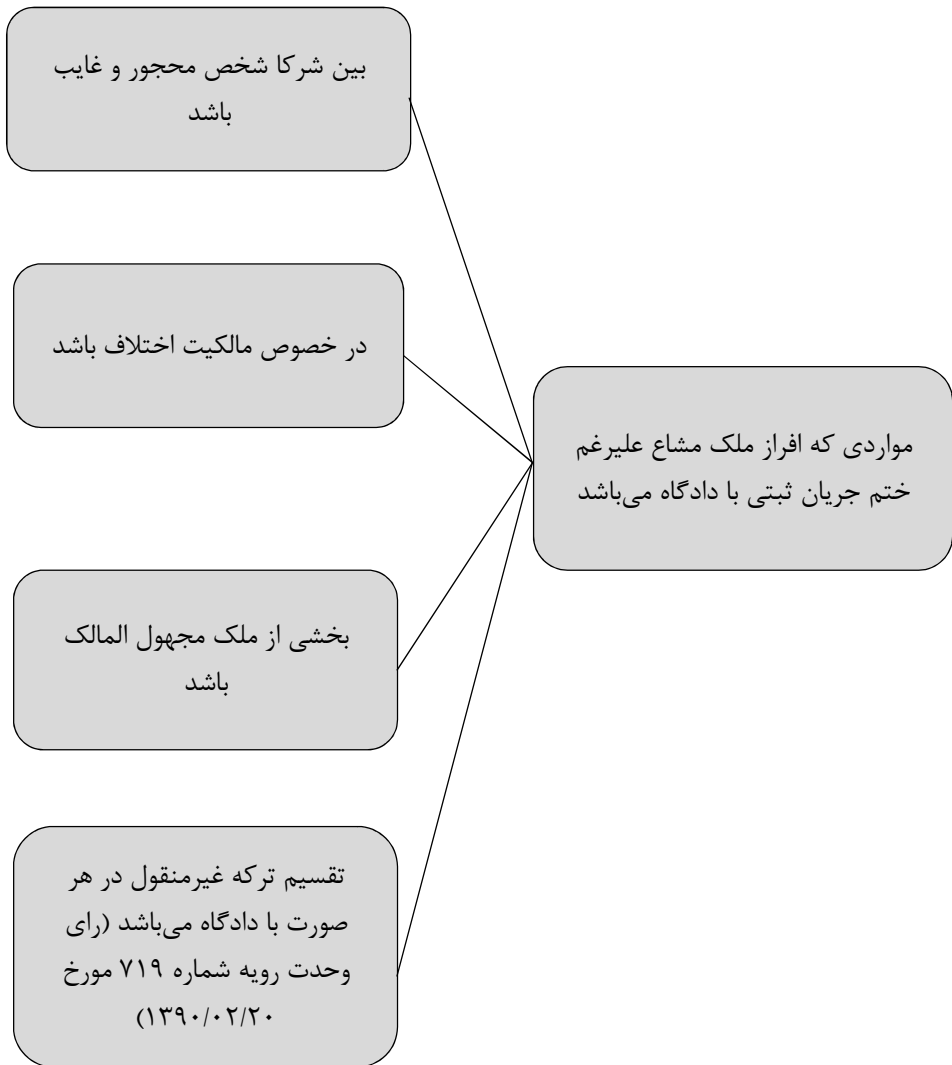
۴. تقسیم ترکه غیرمنقول در هر صورت با دادگاه است.

(مطابق رای وحدت رویه ۷۱۹ مورخ ۱۳۹۰/۰۲/۲۰)

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه شماره ۷/۹۶/۱۷۴۶ مورخ ۱۳۹۶/۰۷/۳۰:

استعلام:

با توجه به اینکه بر اساس مواد ۱ و ۲ از قانون افراز و فروش املاک مشاع افراز املاک مشاع دارای سابقه ثبتی در صلاحیت اداره ثبت محل وقوع ملک می‌باشد حال چنانچه خواسته خواهان در پرونده تقسیم اراضی مشاعی دارای سابقه ثبتی باشد رسیدگی به خواسته مذکور در صلاحیت اداره ثبت اسناد و املاک محل وقوع ملک است یا اینکه با توجه به تقسیم، جداسازی حصه هر کدام از شرکاء در ملک مشاع می‌باشد که یکی از مراتب آن افراز است رسیدگی به درخواست تقسیم ملک موصوف بنا به مستفاد از رأی وحدت رویه شماره ۷۹۰-۹۰/۲/۲۰ در صلاحیت دادگاه محل وقوع جرم ملک قرار دارد؟

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه:

چنانچه مال مشاع، غیرمنقول و تابع مقررات افراز و فروش املاک مشاعی باشد، متقاضی بدو باید برای افراز آن به اداره ثبت اسناد و املاک مراجعه نماید که در صورت قابلیت افراز به ترتیب مقرر در قانون اقدام شود، در غیر این صورت با تصمیم قطعی عدم قابلیت افراز اداره ثبت، متقاضی می‌تواند با مراجعه به دادگاه صلاحیتدار درخواست صدور دستور فروش آن را بنماید.

۲۳. عدم صلاحیت نقض دادنامه شورا و عدم صلاحیت به شورا/ دادگاه

۲۳-۱- قرار عدم صلاحیت نقض دادنامه شورا

بتاریخ ..... در وقت فوق العاده جلسه شعبه .... دادگاه عمومی و حقوقی شهرستان قروه به ریاست اینجانب امضاکننده ذیل تشکیل و پرونده کلاسه فوق تحت نظر است دادگاه با توجه به محتویات پرونده ختم دادرسی را اعلام و به شرح ذیل مبادرت به صدور رای می نماید.

رای دادگاه

در این پرونده ..... به طرفیت ..... به خواسته ..... طرح نموده که به شعبه ..... شورای حل اختلاف ..... ارجاع و شعبه مذکور پس از رسیدگی حسب دادنامه شماره ..... مورخ ..... از رای صادره تجدیدنظرخواهی نموده.....

لذا مستندا به ماده ۱۱ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۰۱/۲۱ و ماده ۲۷ قانون شوراهای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۴ همان نقض دادنامه صادره از شورای حل اختلاف قرار عدم صلاحیت به شایستگی صادر و اعلام می دارد. دفتر پرونده از آمار کسر و به مرجع صالح ارسال گردد.

مستلزم رسیدگی مطابق مقررات ماده ۱۴۷ قانون فوق الذکر باشد با توجه به اینکه شورای حل اختلاف در خصوص اختلاف در مالکیت نسبت به مال غیر منقول فاقد صلاحیت است، با عنایت به ماده ۲۱ قانون شوراهای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۴، قرار عدم صلاحیت به شایستگی دادگاه مربوطه صادر می‌کند و برابر تصمیم و رای آن دادگاه اقدام می‌کند. ۲- چنانچه جهت توقیف اموال محکوم علیه نیابت کلی داده شده باشد مرجع صالح جهت رسیدگی به اعتراض ثالث اجرایی موضوع ماده ۱۴۶ و ۱۴۷ قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶ دادگاه توقیف کنند همان یعنی دادگاه مجری نیابت است.

۲۴. عدم صلاحیت به شورای حل اختلاف در دعاوی دو خواسته ای

۲۴-۱- قرار عدم صلاحیت به شورای حل اختلاف در دعاوی دو خواسته‌ای

نمونه رأی اول:

بتاریخ ..... در وقت فوق العاده جلسه شعبه .... دادگاه عمومی و حقوقی شهرستان دهگلان به ریاست اینجانب امضاکننده ذیل تشکیل و پرونده کلاسه ..... تحت نظر است دادگاه با توجه به محتویات پرونده ختم دادرسی را اعلام و به شرح ذیل مبادرت به صدور رای می‌نماید.

رای دادگاه

خواسته ..... به طرفیت .....

عبارت از صدور حکم به محکومیت خوانده به .....

.... دادگاه در خصوص دعوی مطالبه مهریه نظر به اینکه اولاً حسب سند نکاحیه شماره ..... دفتر ازدواج شماره ..... رابطه زوجیت بین طرفین محرز و

مسلم است ثانياً با توجه به اینکه حسب مفاد سند نکاحیه موصوف خوانده تعهد نموده ..... عندالمطالبه به خواهان پرداخت نماید. ثالثاً نظر به اینکه به محض تقدیم دادخواست و اقامه دعوی از سوی خواهان خواسته وی مطالبه شده و خوانده دلیلی برآنکه آن را پرداخت نموده ارائه نداشته و با توجه به استصحاب بقای دین وی دعوای خواهان وارد و ثابت تشخیص و مستنداً با ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی و ماده ۵۱۹ قانون آیین دادرسی مدنی حکم بر محکومیت خوانده به پرداخت ..... بابت مهریه و مبلغ ..... ریال به عنوان خسارت دادرسی (حق الوکاله وکیل) در حق خواهان صادر و اعلام می‌دارد. رای صادره حضوری و ظرف مهلت بیست روز پس از ابلاغ قابل درخواست تجدیدنظرخواهی و رسیدگی در محاکم محترم تجدیدنظر استان کردستان می‌باشد. بدیهی است با توجه به معافیت موقت خواهان از پرداخت هزینه دادرسی در راستای ماده ۵ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱ هزینه مذکور در اجرای ماده ۵۱۱ قانون آیین دادرسی مدنی در زمان اجرای حکم به میزان ..... ریال از محل محکوم به اخذ و به حساب درآمد دادگستری واریز می‌گردد. اما در خصوص .....

دادگاه نظر به اینکه ارزش خواسته کمتر از مبلغ ..... خود را صالح به رسیدگی ندانسته و مستنداً به بندهای الف و ج ماده ۹ قانون شورای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۴ و ماده ۲۷ قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ ضمن نفی صلاحیت از خویش قرار عدم صلاحیت به شایستگی و صلاحیت شورای حل اختلاف ..... صادر و اعلام می‌دارد. مقرر است دفتر پرونده در خصوص دعوی مربوط با حفظ بدل از آمار کسر و پس از برگ شماری جهت ارجاع به نظر رییس محترم دادگستری برسد.